

MARIA SANDEL

Brudklädningen

Ur *Vid svältgränsen och andra berättelser* (1908)

Ofta, då Ester Lind mötte sin täcka bild i spegeln eller i någon hushållssak, som skinande blank utgick från hennes händer, brukade hon småle helt stilla och hviska för sig själf: ”Lyckliga, lyckliga Ester!”

Det hade hon äfven orsak att göra, ty Ester Lind, den enkla fabriksarbeterskan, var en drottning, stor i makt, och hennes herradöme var en mans hjärta och själ, en mans, hvars väsen var godhet. Ja, och hvad än rikare var; fastän hon visste sin drottningamakt, utöfvade hon den blott så, att den härdade verkstadsjättens ögon ofta tårades vid tanken, hur trots sin djupa ömhet och trägna flit han blott förmådde gifva sin kära en karmstol vid härden i en hyreskasern till tron. Men det härligaste af allt var dock, att Ester Lind älskade och skulle stå brud om fjorton dagar.

Nu var det så, att den fattiga arbeterskan var en drömflicka. Därför hade hon alldeles förbisett den praktiska nyttan af en svart brudklädning och

PDF från Litteraturbankens sidor om Shared Reading:

<https://lb.se/bibliotekariesidor/shared-reading/>

Texten är hämtad ur *Vid svältgränsen och andra berättelser* (1908):

<https://lb.se/f/SandelM/t/VidSvaltgransen/sida/161/etext>

satt all sin håg och längtan efter en hvit sådan. Det vore då det onyttigaste i världen, tyckte hennes mor, att kasta ut penningar för en sak, som troligen icke komme att begagnas mer än denna enda gång, ty, som hon påvisade, en arbetarehustrus lif är fylldt af omsorg och möda, men dess festtillfällen äro mycket få. Och Ester, arbetardottern, förstod och erkände sanningen af moderns ord, men Ester, drömflickan, ville platt icke lyssna till slikt tal, ty att träda fram i hvitt och myrten till sin älskades sida, se det var hennes vackra dröm.

När grannarna i det väldiga huskomplex, där Ester hade sitt hem, läto nyheten om brölloppet cirkulera, tillade de alltid ett: "Ändtligen!" Och sannerligen, det ordet ägde fog, ty i tre runda år hade den stora tilldragelsen flera gånger hägrat och, som hägringar pläga, upplösts i intet. Det var minsann inte lätt att få samman till en kvartalshyra och oändligt svårt att af sin knappa aflöning lägga af något till bohag, men ändtligen hade man lyckats att få ett rum och kök enkelt inredda. Därför kunde det allt hända ibland, att en viss bredaxlad arbetare helt plötsligt fann de sotiga verkstadväggarna försvunna, såg ett litet paradiset med hvita gardiner, hyllspetsar och nätta möbler och en drömflicka, som var hans, vid en skymningsbrasa. Hur den blanka filen då blef förunderligt röd genom att spegla ett par kinders flammande rodnad, hur maskinerna blänkte med tiodubbel glans i ljuset af två hänförda ögons glädje, det kan knappast i ord omförmälas. För att nu icke tala om kamraternas

glam öfver lilla Esters tankspriddhet och outtröttliga flit med virknål och lannesöm.

Som sagdt – allt var redo och bröllopsdagen utsatt, men ack – brudklädningen! Den fanns ej ens tillstädes i de få kronor, som räckt till att köpa det hvita ylletyget. I ett hörn af Esters byrålåda fanns en liten snäckprydd ask. Sedan lång tid tillbaka hade hon i den nedlagt en blank femtioöring hvarje lördagskväll, och tvenne gånger hade den lilla skattgömmaren varit bräddfull af silfver. En gång hade den tömts af darrande flickhänder för att användas till spetsprydd svepning och krans åt en kär broder, och sedan den för andra gången mist sitt innehåll, kunde man godt spåra silfvermynts förmåga att göra ett par sjukliga skolpojkskinder äppelröda och en skröplig gammal mor nöjd med sin värld och högst belåten med sig själf i varm, ny kappa. Sedan dess hade asken visat bar botten, ty Ester Lind var det lilla hemmets stödjepelare, och hennes veckopenning – nio kronor – dess ganska osäkra grundval.

Tiden led, och då intet annat stod den unga flickan till buds, måste hon rusta upp sin gamla sorgklädning, men den dagen, då hon tog ned den från vindskontoret och synade dess många brister – den dagen måste Ester stanna i andra våningens trappa och torka bort tårarna, som envisades att sippra fram. Detta skedde under middagsrasten, och fru Lundberg, som just öppnade dörren för sin man och till afsked gaf honom en försvarlig dunk i ryggen, råkade märka lilla Esters röda ögon och

frågade, hur det var fatt. Men hon fick intet svar utan såg blott ett par smala flickskuldror, skakande af snyftningar, försvinna i trappan.

Det var en godhjärtad kvinna, som några timmar senare kände orsaken till sin unga grannes sorg, något som det inte behöfts stor möda att förmå den sistnämndas mor att omtala. Meddelsam var hon äfven, ty samma vackra eftermiddag satt en annan af husets fruar i det Lundbergiska köket, som sken af blankskurad koppar och doftade af ångande java, lyssnande till historien om den efterlängtade hvita bruddräkten. Naturligtvis fann man Esters sorg oförnuftig, men man tyckte dock, att det var stor synd om henne, ty Ester Lind var icke bara en drömflicka utan en god och älsklig kvinna, alltid redo att bistå, där hjälp behöfdes. Och däraf kom det sig nog, att äfven den knarrigaste gamling, den gnälligaste gammelmor i den stora arbetarkasernen icke kunde undgå att vekna, plira eller nicka helt vänligt, när de mötte blicken ur de ömma flickögonen.

Ja, hon var afhållen, den lilla arbeterskan, men helt nära henne fanns en prinsessa, som regerade oinskränkt och var afgudad. Och hon var ett solsken och en tvärsäker skälmunge, åt hvars dansande, knubbiga ben strumpeband voro en förfelad uppfinning. Det kunde hända duktiga, sträfsamma dagsverkare att vid åsynen af de ringlande spånen alldeles glömma arbetet vid såg och hyfvel för att minnas och tänka på hennes guldgula rättsvansar, som oftast hängde upplösta

öfver ett par tindrande blå stjärneögon. Ja, sådan makt ägde hon, att hågkomsten af hennes lustiga infall till och med betänkligt kunde störa den allvarliga uppmärksamhet, det anstår att visa en fackföreningsdebatt.

Det solskenet och den enväldiga prinsessan var fru Lundbergs femåriga Frida, som nu satt uppflugen på köksbordet, sysselsatt med att låta maskorna glida upp på sin ena strumpa och lyssna med båda öronen. När så hennes mor slutligen yttrade: ”Visst är det synd åt den stackars flickan, men det finns verkligen ingen utväg ...” hände det, att en liten tvärsäker röst från köksbordet inföll: ”Ester ska få en grann klädning af mej, för jag har pengar, jag, mamma.” Och innan de båda fruarna hunno fatta sig från sin häpnad, var hon nere från bordet, störtade in i ett angränsande rum och kom tillbaka, i triumf bärande sin sparbössa. Den pjäsen var gjord af hennes far, som med noggrann kännedom om sin lilla dotters bruk och egenskaper gjort springan så smal som möjligt. Men missräknat sig hade han dock, ty tack vare Fridas ihärdighet med knifvar, hammare och andra redskap var springan blifven ett gapande hål, hvarigenom slantarna nu regnade ned vid hennes beslutsamma skakningar. Och ju mer högen af kopparmynt växte, alltmer vidgades de blå ögonen, och när sista slanten slamrade mot bordet, utbrast fröken Solsken med djup beundran: ”Oj, oj, oj, det var allt mycket pengar, det! Det blir allt en grann

klädning.” – Men när allt räknades tillsammans, var det bara åttioåtta öre. – – – – –

Dagen efter var det ett ideligt ringande på dörrarna till de många arbetarhemmen i huset – till och med den fruktade värden undslapp icke – och när man öppnade, klef ett nigande solsken in, tog ett tag i sin nedhasade strumpa och räckte fram en lista, som hade till öfverskrift: ”Ester Linds brudklädning”. Omedelbart därunder stod första posten: ”Fridas sparbössa – åttioåtta öre.” Må tro, att det blef ett letande i börsarna och ett spring hos grannas för att låna skrifmaterial, och när kvällen kom och listan än en gång gjorde sin rund, för att männen skulle få tillfälle att teckna bidrag, blef det än värre. Ty gamla minnen om ömhet och lifvets härlighet för unga älskandes ögon döko upp hos ”gubbarna”, och det var rent förunderligt, hur mysande ”gummorna” läto de lustiga, ganska vågade anspelningarna passera. Och än märkligare var, att, medan lustiga och litet mustiga ord löpte från männens läppar, voro deras ögon mycket blida, och stora hvita mynt håfvades fram ur bruna läderpungar.

Till och med Fridas otaliga barbenta beundrare ville vara med och gifva, och sedan hon själf hemsökt sina fullvuxna gynnare följande lördagsafton, visade listan den vackra summan af femtiåtta kr. sjutton öre.

Nu gå vi förbi en vecka, under hvilken den ovetande Ester Lind trodde husets folk vara nära vansinnets gräns, ty komma när hon ville, alltid

fann hon grannar i ifrigt samspråk, som genast upphörde vid hennes annalkande. Och där var ett spejande, ett mysande och menande af gammal och ung, ja, äfven småfolket i port och rännsten tycktes kisa hemlighetsfullt på henne. Men icke en aning ens hade hon om orsaken.

Bröllopsdagen kom med strålande höstsol. Midt i den breda gyllene ljusvågen, som föll in genom rummets enda fönster, satt Ester och sydde hvita spetsar kring halsen på sin gamla svarta klädning, som skulle begagnas vid aftonens fest. Efter en stunds arbete reste hon sig och gick att köpa en enkel prydnadssak. Hunnen till fru Lundbergs dörr, fann hon den vidöppen, såg rum och kök proppfulla af folk och märkte något hvitt luftigt föremål, som hölls högt upp af den storvuxna fru Lundberg själf. Mera såg hon ej, ty ett mångstämmigt rop tonade, och dörren föll i lås med fart. Vid hemkomsten märkte hon intet af den förväntansfulla glädje, hvarmed hon betraktades från fönster och dörrspringor, hon gick i ömma ljusa tankar uppför sina fyra trappor, öppnade dörren till sitt tarfliga rum och stannade häpen, nära att segna ned men med hjärtat bultande af glädje. Ty på sängen låg den vackraste hvita ylleklädning utbredd, och öfver den böljade en snöhvit slöja och, krönande allt detta, en krona af lefvande myrten och krans af hvit myrtenblom. Och omkring i rummet dansade ett yrt solsken med nedhasade strumpor, med gula råttsvansar i högan sky och skrek om hvartannat: ”Jag skall bli tärna!

Jag har också en grann klädning, jag!” Men när Ester Lind ändtligen öfvertygat sig om att all denna härlighet var hennes, så fångade hon in solskenet och pressade ömsom henne, ömsom den hvita skruden till sitt bröst och grät lyckliga, varma tårar.

Nu är att förtälja, hur den unga bruden smyckades af hjälpsamma händer, hur hon, vän och rodnande blyg, knappast vågade träda ut på den väldiga gården och i det lugna klara sken, som spreds från alla lampor och ljus, hvarmed husets fönster ståtade.

Och ytterligare måste berättas, hur solskenet med blå band i sitt gula silkeshår, kokett lyftande sitt obefintliga släp, bestämdt vägrade att gå bakom bruden, som en tärna anstår, utan själfmedvetet skred vid hennes sida, hållande i brudklädningens långa sidenband. Och allra sist är det bara några ord om hur Ester, drömflickan, gick fram mellan husets fulltaligt samlade folk, hur allt vågadt tal var fullkomligt bannlyst från mennens läppar, hur kvinnornas ögon voro betänkligt fuktiga, och hur den lilla fabriksarbeterskan, som tåligt burit pröfningar och lindrat andras sorger – hur den älskliga drömflickan fördes fram i höstkvällen under enkla människors välönskningar till lifvets härligaste lycka.